

RODICZKY JENŐ (1844-1915)

Rodiczky Jenő Arad megyében, Mácsán született 1844. február 13-án. Jómódú és előkelő családból származott. Édesapja uradalmi jószág-kormányzóként, majd vármegyei főszámvevőként tekintélyes állásokat töltött be. Édesanyja a juhtenyésztés fejlesztésében nagy szerepet játszó Bartosságh családból származott.

1860-tól a Műegyetemen tanult, ahol gazdaságot, erdészetet, állat- és növénytant halgatott. Tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, nyelvtudása is kimagasló volt (német, francia, szerb, román). Iskolai elvégzése után gazdatiszti pályára lépett. 1863-tól a Batthyány család kezelőtisztjeként dolgozott.

1868-1869-ben az aradi "Alföld" című lap közgazdasági rovatát vezette. Könnyed, színes, olvasmányos stílusa révén írásait általában kedvelték és szívesen olvasták.

1869-ben a magyaróvári Felsőbb Gazdasági Tanintézet tanáraként közgazdaságtant, statisztikát, gyapjúismeretet, valamint általános és külön-

leges növénytermesztést tanított. Az intézet botanikus kertjében növénytermesztési kísérleteket végzett.

Sokoldalúságára, szervezőképességére hamar fölfigyeltek, ezért 1883-ban megbízták a kassai Gazdasági Tanintézet újjászervezésével. Kialakította a tangazdaság szarvasmarha-, sertés- és juhtenyésztését, amerikai típusú szőlőtelepet létesített, és szorgalmazta az intézménnyel kapcsolatos vegykísérleti és vetőmagvizsgáló állomás felállítását.

Tudományos munkásságát számos könyv, több száz dolgozat és cikk jelzi, melyek az akkori mezőgazdaság úgyszólván teljes egészét érintették. 1872-ben "Studien über das Schwein" címen a sertésenyésztésről írott munkájával elnyerte a tübingeni egyetem doktori diplomáját.

Kiemelten foglalkozott a baromfiteenyésztéssel, annak múltjával, és a 19. század második felében tapasztalt állapotával, a keltetőgépekkel, a baromfi- és tojáskereskedelemmel. "Körültekintés a baromfiteenyésztés összes ágain" című kitűnő, olvasmányos munkája 1902-ben jelent meg. 1892-ben a Földművelésügyi Minisztériumba helyezték. Ő szerkesztette a "Földművelési Értesítő"-t.

A minisztériumban végzett munkája közben látott hozzá a Gyapjúmérés Intézet szervezéséhez, melynek eredményeként 1898-ban döntés született az intézet létrehozásáról. Első igazgatóként legfontosabb feladata az volt, hogy tudományos eszközökkel, elsősorban a mezőgazdasági termelés érdekében meghatározzák a gyapjúszál értékét. Rodiczky nemcsak kidolgozta az ehhez szükséges mérési eljárások nagy részét, hanem

azokhoz új eszközöket is szerkesztett, köztük az ún. Rodiczky-féle szakító mérleget. Személyes érdemeket szerzett a magyar fésűsmerinó juh kitenyésztésében is.

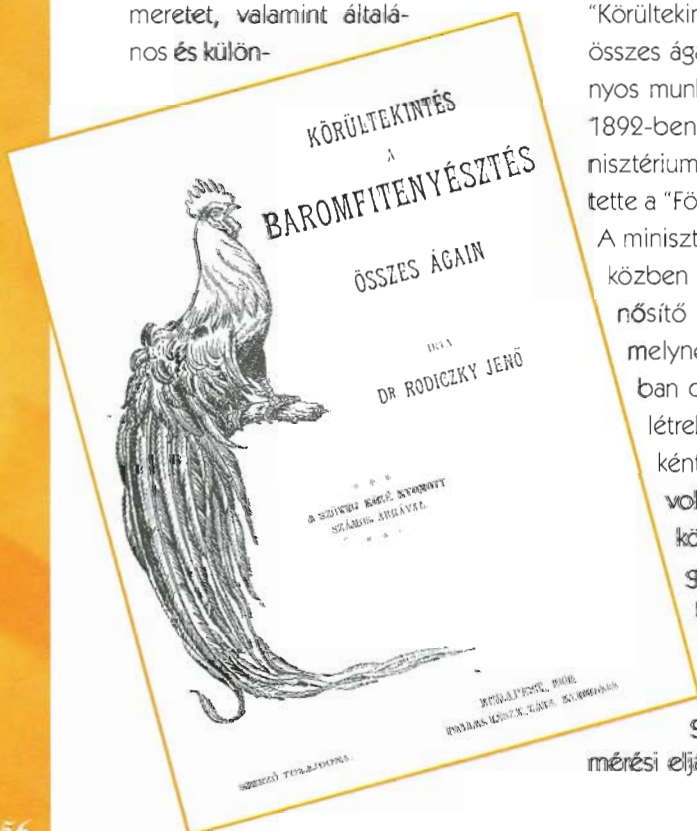
Széleskörű közéleti tevékenységet folytatott. Tiszteletbeli tagja volt a kassai Kereskedelmi és Iparkamarának, a Sáros megyei és kecskeméti Gazdasági Egyesületnek, a bécsi Birodalmi Méhészegyesületnek. Levelező tagja volt a bécsi Gazdasági Társulatnak, és több ausztriai Gazdasági Egyletnek. Az Országos Gazdagylet alapító tagja volt. Hosszú időn át a "Köztelek" című lap juhász- és gyapjúismeret rovatát vezette.

Korábbi költői ambíciói is megmaradtak. Élete végén, 1914-ben "Aus der Bekanntschaft" című szépirodalmi könyvvel jelentkezett. Foglalkozott műfordítással is.

Ő szervezte meg a Mezőgazdasági Múzeum Gazdaságtörténeti Osztályát, miután a múzeum a Kerepesi útról visszaköltözött a véglegesen felépített Vajdahunyadvárba.

Tervei között szerepelt a magyar mezőgazdaság átfogó történetének megírása is, melyre az akkori földművelésügyi minisztertől kapott megbízást. Ezt a feladatot azonban már nem tudta teljesíteni.

1910-ben, 66 éves korában ment

nyugdíjba. Ettől kezdve már csak a saját kedvére dolgozott, főleg a szak- és a szépirodalom területén. Nyugdíjazásakor udvari tanácsossá nevezték ki. Ekkor már sok külföldi tudományos egyesület és társaság választotta tiszteletbeli és dísztagjává. Tulajdonosa volt a francia becsületrend lovagkeresztjének és a Ferenc József-rend lovagja című kitüntetésnek, hogy csak a fontosabbakat említsük. Budapesten hunyt el 1915-ben, 71 éves korában. Életművében kiemelkedő volt a mezőgazdasági tudományok művelése és továbbfejlesztése, a mezőgazdasági tanintézetek szervezetének és oktatási rendszerének átalakításában való részvétel és a Gyapjúminősítő Intézet megszervezése. Ő volt az, aki hazánkban először hívta fel a figyelmet a szántóföldi kísérletezésre.

(FORRÁS: MATOLCSI JÁNOS: RODICZKY JENŐ.

IN: AGRÁRTÖRTÉNETI ÉLETRAJZOK,

SZERK. FÜR L., PINTÉR S., MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM KIADVÁNYA, BUDAPEST, 1985.)

Sajtófigyelő

FENOTÍPUSOS JELLEGVONÁSOK, MINT A BROJLER TENYÉSZKAKASOK FERTILITÁSÁNAK MEGBÍZHATÓ JELEI

Azok a genetikai szelekciós eljárások, amelyeket a brojler teljesítményének javítására alkalmaznak, negatív hatást gyakorolhatnak a tenyészállatok, különösen a hímek szaporító képességére. A kakasok egyedi fertilitására (termékenyítő képességére) utaló megbízható jelek azonosítása megkönnyítené a szaporaságra történő szelekciót. Feltételezték, hogy olyan fizikai tulajdonságok, mint a taréj nagyság, a relatív heresúly és a heresúly asszimmetria összefüggésben lehetnek a fertilitással. Két hím, elsősorban húsrá szelektált tenyészvonal (A és B) vizsgálatával kívántak erről meggyőződni.

Vonalanként 30 kakast, egykakasos törzsekben (1 kakas + 10 tyúk) ólázva értékelték öt korcsoportban, 30-50 hetes tenyészciklusban. Az állomány fertilitását a kelletés 19. napján végzett lámpázással vizsgálták, a tojás termékenységet a csírákorong szabad szemmel történő elbírálásával határozták meg.

Az ondósejt áthatolását (SP) a perivitellinum rétegen megállapították. A taréj nagyságát a 40. és 50. hét között értékelték, a relatív heresúlyt az 50. héten mérték. Az "A" vonalú minták (tojások) és az állomány fertilitása ($P < 0,001$) valamint az SP értékek ($P < 0,001$) szignifikánsan alacsonyabbak voltak, mint a "B" vonal esetében. Mindkét vonal termékenysége és SP értéke szignifikánsan csökkent a korral ($P < 0,0001$). Az "A" vonal taréj nagysága összefüggött a tojások fertilitásával ($P < 0,05$), az állomány termékenységeivel ($P < 0,05$) és a relatív heresúlyal ($P < 0,01$). Ezzel szemben a "B" vonal heresúlya korrelációban volt a tojások termékenységeivel ($P < 0,0001$) és az állomány fertilitásával ($P < 0,001$).

Ugyanakkor nem találtak szignifikáns korrelációt a heresúly asszimmetria és más szaporasági mutatók között. Az "A" vonalnál tapasztalt eredmények arra utalnak, hogy a taréj nagyság megbízható jelzője a hím fertilitásnak.

POULTRY SCIENCE 2002, 81. (1.) 102.
PAPP M.